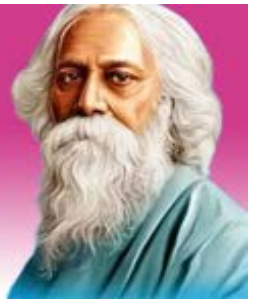

టాగోర్ కథలు

తెలుగు సేత: చంద్రలత

కాబూలీవాడు

మొదటి ముద్రణ : కాబూలీవాలా ; బెంగాలీ,1892

మా అయిదేళ్ళ పాపాయి, మిని, మాట్లాడకుండా ఉండలేదు. మిని తన జీవితంలో ఒక్క నిమిషాన్ని కూడా మౌనంతో వృధా చేయలేదని నా నమ్మకం. మిని వాళ్ళమ్మకు విసుగుపుట్టి, ఆ వసపిట్ట వాగుడిని కాస్త కట్టిపెట్టమంటుంది. కానీ, నేనాపను. మినిని మౌనంగా చూడడం అసహజంగా ఉంటుంది. అది నేను భరించలేను. అందుకే మినితో నా సంభాషణ ఎంతో ఉల్లాసభరితంగా ఉంటుంది.

ఒక ఉదయం నేను నా కొత్తనవల పదిహేడో అధ్యాయం రాసే పనిలో మునిగిపోయి ఉన్నాను. మిని నా గదిలోకి దొంగలాగా వచ్చింది. మెల్లిగా తన చేతిని నా చేయిలో వేసి అంది, "నాన్నా, మన రామదయాళ్ చూడు... కాకి ని ఖాఖి అంటున్నాడు! అతనికేమీ తెలియదు నాన్నా!"

రామదయాళ్ ఇంటి కావలివాడు. భాష పలుకులోని వైవిధ్యాన్ని వివరించే లోపే, మరొక విషయంతో మాటల కెరటంలా నన్ను ముంచెత్తుతుంది.

"నువ్వేం అంటావ్ నాన్నా? మరి భోలా అంటున్నాడు, మేఘాల్లో ఏనుగు ఉంటుందంట. తన తొండంతో నీళ్ళు చిమ్ముతుందంట. అందుకే మనకి వాన పడుతుందంట!" అంతలోనే మరొక మాటలబాణం విసరడానికి తయారు, "నాన్నా, నీకు అమ్మతో ఏమిటీ సంబంధం?"

ఇక, ముఖం గంభీరంగా పెట్టుకొని అన్నాను. "మిని వెళ్ళు. వెళ్ళి భోలాతో ఆడుకో పో! నేను పనిలో ఉన్నాను!"

నా గది కిటికీ వీధి వైపుగా ఉంది. మిని నా టేబుల్ కాళ్ళ దగ్గర బైఠాయించి, తన మోకాళ్ళ మీద దరువేస్తూ కూర్చుంది. మరో పక్క నేను నా పదిహేడో అధ్యాయంతో కుస్తీ పడుతున్నాను. నవలానాయకుడు ప్రతాప్ సింగ్ అప్పుడే నవలానాయిక కాంచన లతను తన చేతుల్లోకి ఎత్తుకొని, రాజ సౌధం మూడో అంతస్తునుంచి తప్పించుకోబోతున్నాడు. సరిగ్గా అదే సమయానికి, తన ఆటని ఆపేసి మరీ, మిని ఉన్నట్టుండి కిటికీ దగ్గరకి పరిగెత్తింది.

వీధిలోకి చూస్తూ బిగ్గరగా కేకలు వేయడం మొదలెట్టింది, "కాబూలీ వాలా... ఓ కాబూలీ వాలా!"

ఆ వీధి చివరన నెమ్మదిగా వెళుతున్నాడు కాబూలీవాడు. దుమ్ముకొట్టుకుపోయి ఉన్న వదులు దుస్తులు వేసుకొన్నాడు. తలమీది పొడవటి తలపాగా కొట్టొచ్చినట్టు కనబడుతోంది. భుజాన ఓ సంచి వేళ్ళాడుతోంది. చేతుల్లో ఎండుద్రాక్షపళ్ళ బుట్టలు ఉన్నాయి.

అతను కంటపడగానే మా అమ్మాయి ఏమనుకొందో ఏమోగానీ, బిగ్గరగా కేకలు వేయసాగింది.

"అబ్బా!" నేననుకొన్నాను, "అతను లోపలికి వస్తాడు. ఇక నా పదిహేడో అధ్యాయం ఎన్నటికీ పూర్తవదు!"

అదేసమయానికి కాబూలీవాడు వెనక్కి తిరిగి, మిని పాపాయి వంక చూశాడు.

అది గమనించగానే, మిని భయపడి ఒక్కపరుగున వెళ్ళి వాళ్ళమ్మ కొంగులో దాక్కుంది. అమ్మకుచ్చిళ్ళలోకి మాయమై పోయింది.

పాపాయికి ఒక గుడ్డినమ్మకం ఉంది.

ఆ భారీ మనిషి భుజాన వేళ్ళాడుతోన్న సంచిలో తనలాంటి ఇద్దరు ముగ్గురు పిల్లలు ఖచ్చితంగా ఉంటారని!

ఇంతలో ఆ వీధివ్యాపారి మా గుమ్మం ముందుకు వచ్చి నిలబడ్డాడు. చిరునవ్వుతో నన్ను పలకరించాడు.

నా నవలా నాయికానాయకుల పరిస్థితి ప్రమాదంలో పడక తప్పేట్టుగా లేదని తెలియగానే, ఆ వ్యాపారిని అక్కడితో ఆపాలని, అతని వద్దనుంచి ఏదో ఒకటి కొనబోయాను. చిన్న చిన్న కొనుగోళ్ళు. వాటితో పాటే చిన్న చిన్న కబుర్లు. అబ్దుల్ రహమాన్ గురించి, రష్యన్ల గురించి, ఇంగ్లీషు వాళ్ళ గురించి, ఆ పై సరిహద్దు విధానాల గురించి... మాటలు దొర్లిపోయాయి. అతను సెలవు తీసుకొని వెళ్ళబోతూ ఆరా తీశాడు, "చిట్టి పాపాయి ఏదండి?"

అతనంటే మిని ఉన్న అకారణభయాన్ని పొగొట్టాలని, మినిని బయటకు తీసుకొచ్చాను.

మిని నా కుర్చీని ఆనుకొని నిల్చుంది. కాబూలీవాడిని, అతని సంచిని మార్చి మార్చి చూస్తోంది. అతను కొన్ని ఎండుద్రాక్షపళ్ళు, బాదం పప్పు ఇవ్వబోయాడు. కానె, మిని ఏమీ చలించలేదు. మరింత దగ్గరగా వచ్చి, నన్ను అతుక్కుంది. ఆమె సందేహాలు మరింత బలపడ్డట్టుగా.

అది వారిద్దరి మొదటి సమావేశం.

ఒక ఉదయాన, మరీ ఎక్కువరోజులు గడవక ముందే, తలుపు పక్కనున్న బల్ల మీద కూర్చుని, పకపకలాడుతూ మాట్లాడుతున్న మిని ని చూశాను. ఆమె కాళ్ళ దగ్గర ఘనత వహించిన కాబూలీవాడు ఉన్నాడు.

తన జీవితం మొత్తంలో తండ్రిని తప్పించి ఇంత శ్రద్ధ గల శ్రోతను మిని చూసి ఉండదు! మిని చిన్న చీర కొంగు చివరన బాదంపప్పు, ఎండుద్రాక్ష పళ్ళు ముడి వేసి ఉన్నాయి. అవి అతిథి నుంచి ఆమె అందుకొన్న కానుకలు!

"అవన్నీ ఆమెకి ఎందుకిచ్చావ్?" ఎనిమిదణాల నాణాన్ని అతని చేతిలో పెడుతూ అడిగాను.

ఆ వ్యక్తి ఎటువంటి ఆక్షేపణ లేకుండా, దానిని తన జేబులోకి జారవేశాడు. అదేమిటో గానీ, ఓ గంట తరువాత నేను తిరిగి వచ్చేసరికి, ఆ అభాగ్య నాణెం దాని రెండింతల విలువతో తిరిగి వచ్చి ఒక సమస్యలా తయారయి కూర్చుంది.

కాబూలీవాడు ఆ నాణేన్ని మినికి ఇచ్చాడు. మిని చేతిలో ఆ మెరిసే గుండ్రని వస్తువుని చూసి మిని వాళ్ళమ్మ నిలదీసింది.

"ఎక్కడినుంచి వచ్చింది ఈ ఎనిమిదణాల బిళ్ళ?"

"కాబూలీవాలా ఇచ్చాడు!" మిని ఉత్సాహంగా అంది.

"కాబూలీవాలా ఇచ్చాడా!?!" మిని వాళ్ళమ్మ ఉద్వేగంతో కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకొంది. "ఓ మిని! అతని దగ్గరినుంచి ఎలా తీసుకొన్నావ్?" నేను ఆ క్షణం అక్కడ అడుగు పెట్టబట్టి సరిపోయింది. అక్కడ నుంచి మినిని పక్కకు తీసుకెళ్ళాను. తరువాత తలెత్తబోయే ప్రమాదాలనుంచి మిని కాపాడగలిగాను.

అయితే ఏదో ఒకటి రెండు సార్లు కాదు. వాళ్ళిద్దరూ తరుచూ కలుస్తున్నారు. మిని పాపాయికి మొదట్లో ఉన్న భయాన్ని పోగొట్టాడానికి కాబూలివాడు బోలెడన్ని ఎండు ద్రాక్షలు, బాదం పప్పులు తదితరాలు లంచంగా ఇచ్చాడు. ఇక, ఇప్పుడేమో వారిద్దరూ ఆప్తమిత్రులు. వారిద్దరికే అర్థమయ్యే చమత్కారపు చెణుకులతో, పరిహాసాలతో ఒకరినొకరు ఆశ్చర్యంలో ముంచేసుకొంటున్నారు.

అతని భారీకాయం ముందు చతికిలబడి, మిని తన చిన్నతనపు హూందాతనం ఉట్టిపడేలా... పగలబడి నవ్వుతూ అడిగేది. "కాబూలీవాలా కాబూలీవాలా... నీ సంచిలో ఏముంది?"

పర్వతారోహకుడిలా ముక్కుతో మాట్లాడుతూ అతను బదులిచ్చేవాడు. "ఏనుగు!"

వాళ్ళ సరదా సంబరాలకి పెద్ద కారణమేమీ లేదు. కానీ, వాళ్ళిద్దరు తమాషా మాటలాటను ఆనందిస్తున్నారు. నా విషయానికి వస్తే అంత పెద్దమనిషితో ఈ చిన్నిపాప కబుర్లు ఎప్పుడూ ఆసక్తికరంగానే తోస్తాయి.

కాబూలీవాలా ఏమాత్రం వెనకాడకుండా అనేవాడు, "చిట్టితల్లీ, మరి మామగారింటికి ఎప్పుడెళతావు?"

మిని వయసువచ్చేటప్పటికే బెంగాలీ అమ్మాయిలు మామగారింటి గురించి వివరంగా విని ఉంటారు. కాస్తంత ఆధునిక భావాల ప్రభావం చేత, మేము మినిని అలాంటి విషయాలకి దూరంగా ఉంచాము.

అందుకే, మొదటిసారి ఈ ప్రశ్న వినగానే మిని కొంచెం అయోమయానికి గురై ఉంటుంది. అయినా సరే, ఏమాత్రం తడబడకుండా, చాలా తెలివిగా ఎదురు ప్రశ్నించింది, "మీరూ అక్కడికే వెళ్తున్నారా?" అని.

అందులోనూ కాబూలీవాలా వాళ్ళ వర్గంలో, ఆ 'మామగారి ఇల్లు' అనే పదానికి ఒక ప్రత్యేక అర్థం ఉంది. ఇది జైలుకు ఒక మారుపేరు——అంటే, మనకు ఎటువంటి ఖర్చు లేకుండానే అన్ని సౌకర్యాలు లభించే చోటన్నమాట. కాబూలీవాలా మిని అడిగిన ప్రశ్నకు సరిగ్గా ఇలాంటి అర్థంలోనే స్పందించాడు.

"అబ్బా!" అంటూ, ఆ కనిపించని పోలీసుపై తన పిడికిలితో గాలిలోకి పిడిగుద్దులు విసురుతూ, "నేను మా మామగారి ఒళ్ళు హూనం చేస్తాను!" అని అనేవాడు.

ఇది విన్న మిని, పాపం ఇబ్బందుల్లో ఉన్న ఆ 'మామగారి' పరిస్థితిని ఊహించుకుని పగలబడి నవ్వేది. ఆమెతో పాటు ఆమె భారీ స్నేహితుడు కూడా గట్టిగా నవ్వేవాడు.

అవి శరత్కాలపు ఉదయాలు. పూర్వకాలపు రాజులు జైత్ర యాత్రలకు బయలుదేరే కాలం అది.

కలకత్తాలోని నా చిన్న మూల నుండి కదలకుండా, నేను నా మనసును ప్రపంచమంతటా విహరించనిచ్చేవాడిని.

మరో దేశం పేరు వినగానే నా హృదయం అటువైపు మళ్ళేది. వీధుల్లో ఒక విదేశీయుడిని చూడగానే, అతని సుదూర స్వదేశంలోని పర్వతాలు, లోయలు, అడవులు, వాటి పరిసరాల్లోని అతని నివాసం, ఇంకా దూరంగా ఉన్న నిర్జన ప్రదేశాలలోని స్వేచ్ఛాయుత, స్వతంత్ర జీవితం వంటి కలల వలయాన్ని అల్లడం మొదలుపెట్టేవాడిని.

బహుశా, నేను ఒక పల్లెటూరి తరహా పరిమిత జీవితం గడుపుతున్నందువల్ల, సుదూర ప్రయాణానికి పిలుపు నాపై ఒక పిడుగుపాటులా పడుతుంది. అందువల్లే కాబోలు, ప్రయాణ దృశ్యాలు నా కళ్లముందు ప్రత్యక్షమై, నా ఊహల్లో పదే పదే మెరుస్తూ, నాతో దోబూచులాడుతుంటాయి.

ఈ కాబులీవాలా సమక్షంలో, నేను వెంటనే పర్వతశిఖరాల పాదాల వద్దకు నా ఊహలపల్లకీలో చేరిపోతాను. వాటి ఎత్తైన శిఖరాల మధ్య ఇరుకైన చిన్నలోయలు మెలికలు తిరుగుతూ ఉండేవి. సరుకులను మోసుకెళ్తున్న ఒంటెల వరుసను, మరియు తలపాగాలు ధరించిన వ్యాపారుల సమూహాన్ని, వారిలో కొందరు తమ వింతైన పాత తుపాకులను, మరికొందరు ఈటెలను చేతబట్టుకుని, మైదానాల వైపు క్రిందికి ప్రయాణించడాన్ని నేను చూడగలిగాను.

కానీ, అటువంటి సమయంలో ఎప్పుడో ఒకసారి మిని వాళ్ళ అమ్మ ఓ అడ్డుపుల్ల వేసేది, "ఆ మనిషి పట్ల జాగ్రత్తగా ఉండండి" అని నన్ను బతిమి లాడేది.

దురదృష్టవశాత్తూ, మిని తల్లి చాలా పిరికిస్వభావం కలది. వీధిలో ఏదైనా శబ్దం వినిపించినా, లేదా ఎవరైనా ఇంటి వైపు రావడం చూసినా, ఆమె వెంటనే వారు దొంగలని, తాగుబోతులని, పాములని, పులులని, మలేరియా అని, బొద్దింకలని లేదా గొంగళి పురుగులని అనుమానిస్తుంది. ఇన్ని ఏళ్ల అనుభవం ఉన్నప్పటికీ, ఆమె తన భయాన్ని వదిలించుకోలేకపోయింది. సహజంగానే, కాబూలీవాలా వంటి అపరిచిత ఆగంతకుడి విషయంలో ఆమెకు ఎన్నో అనుమానాలు ఉండేవి; అతనిపై నిఘా వేసి ఉంచమని, జాగ్రత్తగా కనిపెట్టి ఉండమని నన్ను పదే పదే కోరేది.

నేను ఆమె భయాన్ని నవ్వుతూ కొట్టిపారేయడానికి ప్రయత్నించేవాడిని, కానీ ఆమె చాలా గంభీరంగా నన్ను తిరిగి ప్రశ్నించేది. "పిల్లలను ఎవరూ ఎప్పుడూ ఎత్తుకుపోలేదా? కాబూల్‌లో బానిసత్వం ఉందనేది నిజం కాదా? అంత పెద్దమనిషి ఒక చిన్నపాపను ఎత్తుకుపోవడం అసాధ్యమేమీ కాదు కదా?"

అది అసాధ్యం కాకపోయినా, అలా జరిగే అవకాశం చాలా తక్కువ అని నేను నచ్చజెప్పడానికి ప్రయత్నించేవాడిని. కానీ, ఆమె భయం తగ్గలేదు, అలాగే ఉండిపోయింది. అయితే, ఆ భయం దేని గురించి అనేది స్పష్టంగా లేకపోవడంతో, అతడిని ఇంటికి రాకుండా ఆపడం సరి కాదనిపించింది; దాంతో వారిద్దరి మధ్య సాన్నిహిత్యం అలాగే కొనసాగింది.

ప్రతి ఏటా జనవరి మధ్యలో, కాబూలీవాలా అయిన రహమాన్ తన స్వదేశానికి వెళ్లేవాడు. ఆ సమయం దగ్గర పడుతున్న కొద్దీ, అతను తన బాకీలను వసూలు చేయడానికి ఇళ్ల వెంట తిరుగుతూ చాలా బిజీగా ఉండేవాడు. అయితే, ఏడాది లోని అలాంటి పనివత్తిడి సమయంలో కూడా, అతను మినిని కలవడానికి ఎంతో కొంత సమయాన్ని కేటాయించేవాడు. బయటి వారికి చూస్తే, వీరిద్దరి మధ్య ఏదో రహస్యఒప్పందం ఉన్నట్లు అనిపించేది; ఎందుకంటే, అతను ఉదయం రాలేకపోతే, సాయంత్రం కచ్చితంగా వచ్చేవాడు.

ఒక్కోసారి చీకటిగది మూలలో, పొడవాటి వదులైన దుస్తులు ధరించి, సంచులు తగిలించుకున్న ఆ వ్యక్తిని ఆకస్మాత్తుగా చూసినప్పుడు నాకు కూడా కొంచెం ఆశ్చర్యం కలిగేది. కానీ, మిని నవ్వుతూ "ఓ కాబూలీవాలా! కాబూలీవాలా!" అని పిలుచుకుంటూ లోపలికి పరిగెత్తుకు రావడం, వయసులో ఇంత తేడా ఉన్న ఆ ఇద్దరు స్నేహితులు మళ్ళీ ఎప్పటిలాగానే నవ్వుకుంటూ, సరదాగా కబుర్లు చెప్పుకోవడం చూస్తుంటే, నాకు మనశ్శాంతి కలిగేది.

అతను తన ఊరికి తిరిగి వెళ్ళిపోవాలని నిర్ణయించుకోవడానికి కొన్ని రోజుల ముందు, ఒక ఉదయం నేను నా గదిలో ప్రూఫ్ షీట్లను సరి చూసుకుంటున్నాను. వాతావరణం చల్లగా ఉంది. కిటికీ గుండా సూర్యకిరణాలు నా పాదాల మీద పడుతున్నాయి; ఆ స్వల్ప వెచ్చదనం ఎంతో హాయిగా అనిపించింది. అప్పటికి దాదాపు ఎనిమిది గంటలైంది; బయట నడుస్తున్న కొందరు వ్యక్తులు తలలు కప్పుకుని ఇళ్లకు తిరిగి వెళ్తున్నారు.

ఆకస్మాత్తుగా వీధిలో ఏదో గందరగోళం వినిపించింది. బయటకు వచ్చి చూడగా, రహమాన్‌ను ఇద్దరు పోలీసులు బంధించి తీసుకువెళ్తున్నారు, వారి వెనుక కుతూహలంతో కూడిన అల్లరిపిల్లల గుంపు ఉంది. కాబూలీవాలా దుస్తులపై రక్తపుమరకలు ఉన్నాయి, పోలీసులలో ఒకరి చేతిలో కత్తి ఉంది.

నేను వెంటనే బయటకు వెళ్లి వారిని ఆపి, అసలు ఏం జరిగిందో అడిగాను. వారి మాటలను బట్టి తెలిసిన విషయమేమిటంటే—ఒక పొరుగు వ్యక్తి రహమాన్ దగ్గర 'రాంపూరీ శాలువా' కొని, ఆ విషయాన్ని అబద్ధపు మాటలతో తిరస్కరించాడు. ఆ గొడవలో రహమాన్ అతడిని కొట్టాడు. కోపంతో ఊగిపోతున్న రహమాన్, తన శత్రువును రకరకాల పేర్లతో తిట్టడం మొదలుపెట్టాడు.

సరిగ్గా అప్పుడే, నా ఇంటి వరండాలోకి చిన్నారి మినీ వచ్చి, ఎప్పటిలాగే "ఓ కాబూలీవాలా! కాబూలీవాలా!" అని పిలిచింది. ఆమెను చూడగానే రహమాన్ ముఖం వెలిగిపోయింది. ఈరోజు అతని చేతిలో సంచి లేదు, కాబట్టి మినీ అతనితో ఏనుగు గురించి మాట్లాడలేకపోయింది. వెంటనే ఆమె, "మీరు అత్తగారింటికి వెళ్తున్నారా?" అని అడిగింది.

రహమాన్ నవ్వి, "అవును తల్లీ, సరిగ్గా అక్కడికే వెళ్తున్నాను!" అన్నాడు. అయితే, ఆ సమాధానం మినీకి అంతగా నచ్చలేదని గమనించిన అతను, బంధించబడిన తన చేతులను పైకి ఎత్తి, అన్నాడు, "అయ్యో! ఆ ముసలి అత్తగారి మామను బాగా చితకబాదేవాడినే, కానీ నా చేతులు కట్టేసి ఉన్నాయి కదా!"

హత్యాయత్నం చేసినట్లు ఆరోపణలు రావడంతో, రహమాన్‌కు కొన్ని సంవత్సరాల జైలు శిక్ష పడింది.

కాలం గడిచిపోయింది, అతడిని ఎవరూ గుర్తుంచుకోలేదు. మేము మా పనుల్లో నిమగ్నమైపోయాం. ఒకప్పుడు స్వేచ్ఛగా తిరిగిన ఆ పర్వతప్రాంతపు వ్యక్తి, జైలులో తన రోజులను గడుపుతున్నాడన్న ఆలోచన మాకు అస్సలు కలగలేదు. సిగ్గుతో చెబుతున్నాను, ఎంతో సరదాగా ఉండే నా మినీ కూడా తన పాత స్నేహితుడిని మర్చిపోయింది.

ఆమె జీవితంలో కొత్త స్నేహితులు వచ్చి చేరారు. వయసు పెరిగే కొద్దీ, ఆమె తన సమయాన్ని ఎక్కువగా ఇతర బాలికలతో గడప సాగింది. వారితో ఎంతలా సమయం గడిపేదంటే, ఒకప్పుడు తరచుగా వచ్చే నా గదికి రావడం కూడా మానేసింది. ఇక మా మధ్య మాటలు కూడా దాదాపుగా ఆగిపోయాయి.

చాలా ఏళ్లు గడిచిపోయాయి. మళ్లీ శరదృతువు వచ్చింది; మేము మా 'మిని' వివాహానికి ఏర్పాట్లు చేశాం.

పూజా సెలవుల్లో వివాహం జరగాల్సి ఉంది. దుర్గాదేవి కైలాసానికి తిరిగి వెళ్తున్నట్లే, మా ఇంటి వెలుగు కూడా తన భర్త ఇంటికి వెళ్లబోతోంది; ఇక ఆమె పుట్టిల్లు నీడలోకి, అంటే శూన్యంలోకి జారబోతోంది.

ఆ రోజు ఉదయం చాలా ప్రకాశవంతంగా ఉంది. వర్షాల తర్వాత వాతావరణం ఎంతో స్వచ్ఛంగా, పవిత్రంగా అనిపించింది; సూర్యకిరణాలు స్వచ్ఛమైన బంగారంలా మెరిసిపోతున్నాయి. అవి ఎంత ప్రకాశవంతంగా ఉన్నాయంటే, కలకత్తా వీధుల్లోని పాతబడిన ఇటుక గోడలకు కూడా ఒక అద్భుతమైన మెరుపును ఇచ్చాయి. తెల్లవారుజాము నుండే వివాహ వేడుకకు సంబంధించిన సన్నాయి వాయిద్యాలు వినిపిస్తున్నాయి; ప్రతి ధ్వనికీ నా గుండె ఉలిక్కిపడుతోంది. 'భైరవి' రాగంలోని ఆ ఆర్తి, రాబోయే వియోగం వల్ల కలిగే నా వేదనను మరింత తీవ్రతరం చేసింది. ఆ రాత్రి నా మినికి వివాహం జరగాల్సి ఉంది.

ఉదయం నుండే ఇంట్లో సందడి, హడావిడి మొదలైంది. ప్రాంగణంలో పాతిన వెదురు గుంజల మీద పందిరి వేస్తున్నారు; ప్రతి గదిలోనూ, వరండాపొడువునా చిరుధ్వనుల దీపపు గుత్తులు వేలాడదీస్తున్నారు. అంతటా ఎంతో హడావిడి, అంతే సందడి, సంబరం కనిపిస్తున్నాయి.

నేను నా గదిలో కూర్చుని లెక్కలు చూసుకుంటుండగా, ఎవరో లోపలికి వచ్చి, గౌరవపూర్వకంగా నమస్కరించి నా ముందు నిలబడ్డారు. ఆయన మరెవరో కాదు, కాబూలీవాలా రహ్మాన్. మొదట నేను అతడిని గుర్తు పట్టలేకపోయాను. అతని దగ్గర సంచి లేదు, జుట్టు కూడా పొడవుగా లేదు. గతంలో ఉన్న ఆ ఉత్సాహం కూడా అతనిలో లేదు. కానీ, అతను నవ్వేసరికి, నేను వెంటనే అతడిని గుర్తుపట్టాను.

"ఎప్పుడు వచ్చావు, రహమాన్?" అని నేను అడిగాను.

"నిన్న సాయంత్రం జైలు నుండి విడుదలయ్యాను," అని అతను చెప్పాడు.

ఆ మాటలు నా చెవులకు చాలా కఠినంగా అనిపించాయి. తోటిమనిషిని గాయపరిచిన వ్యక్తితో నేను ఇంతకు ముందెన్నడూ మాట్లాడలేదు. అది గ్రహించగానే నా మనసు ఒక్కసారిగా కుంచించుకుపోయింది; అతను రాకుండా ఉండి ఉంటే బాగుండేదని, ఈ రోజు మరింత శుభప్రదంగా ఉండేదని నాకు అనిపించింది.

"ఇంట్లో వేడుకలు జరుగుతున్నాయి, నేను చాలా బిజీగా ఉన్నాను. మరో రోజు రాగలవా?" అని అడిగాను.

వెంటనే అతను వెళ్ళడానికి తిరిగాడు; కానీ తలుపు దగ్గరకు రాగానే ఆగిపోయి, "అయ్యా, చిన్నారిని ఒక్కక్షణం చూడవచ్చా?" అని అడిగాడు. మినీ ఇంకా పాతలాగే ఉందని అతను నమ్మాడు. ఆమె పాత రోజుల్లోలాగే తన దగ్గరకు పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చి, "ఓ కాబూలీవాలా! కాబూలీవాలా!" అని పిలుస్తుందని అతను ఊహించుకున్నాడేమో. పాత రోజుల్లోలాగే తామిద్దరం కలిసి నవ్వుకుంటూ, మాట్లాడుకుంటామని అతను ఆశించాడు కాబోలు. నిజానికి, పాత జ్ఞాపకాలతో నిండిన అతను తన దగ్గర ఉన్న కొద్దిపాటి డబ్బుతో కాకుండా, ఎవరో ఒక దేశస్థుడి దగ్గర సేకరించిన కొన్ని బాదంపప్పులు, ఎండుద్రాక్షలు, ద్రాక్ష పండ్లను కాగితంలో జాగ్రత్తగా చుట్టి తీసుకువచ్చాడు.

నేను మళ్ళీ ఇలా అన్నాను. "ఇంట్లో వేడుక జరుగుతోంది, ఈ రోజు ఎవరినీ కలవడానికి వీలుపడదు."

అతని ముఖం ఒక్కసారిగా చిన్నబోయింది. కొద్దిసేపు నా వైపు ఆశగా చూసి, "సెలవు" అని చెప్పి బయటకు వెళ్ళిపోయాడు.

నాకు కొంచెం బాధగా అనిపించి, అతన్ని తిరిగి పిలవాలనుకున్నాను; కానీ అతను తనంతట తానే తిరిగి రావడం గమనించాను. అతను నా దగ్గరకు వచ్చి, తాను తెచ్చిన కానుకలను నా వైపు చాచి, "అయ్యా, ఈ చిన్న వస్తువులను చిన్నారి కోసం తెచ్చాను. వీటిని ఆమెకు ఇస్తారా?" అని అడిగాడు.

నేను వాటిని తీసుకుని అతనికి డబ్బు ఇవ్వబోయాను, కానీ అతను నా చేతిని పట్టుకుని ఇలా అన్నాడు: "మీరు చాలా దయగలవారు అయ్యా! నన్ను గుర్తుంచుకోండి చాలు. నాకు డబ్బు ఇవ్వకండి! మీకు ఒక చిన్న పాప ఉంది కదా; నా ఇంట్లో కూడా సరిగ్గా అలాంటి పాపే ఉంది. నా పాపను తలచుకుని, మీ అమ్మాయి కోసం పండ్లు తెస్తుంటాను—దీనివల్ల నాకు వచ్చే లాభం ఏమీలేదు."

ఇలా అంటూ, అతను తన పెద్ద వదులైన దుస్తుల లోపలి నుండి ఒక చిన్న, మురికిగా ఉన్న కాగితాన్ని బయటకు తీశాడు. చాలా జాగ్రత్తగా దాన్ని విప్పి, నా టేబుల్ మీద పరిచి, రెండు చేతులతో చదును చేశాడు. దానిపై ఒక చిన్న చేతి ముద్ర ఉంది. అది ఫోటో కాదు, బొమ్మ కూడా కాదు; సిరా పూసిన చిన్న చేతిని కాగితంపై ఉంచినప్పుడు పడిన ముద్ర అది. అతను ఏటా కలకత్తాకు వచ్చి వీధుల్లో వస్తువులు అమ్ముకునేటప్పుడు, తన చిన్న కూతురికి సంబంధించిన ఈ జ్ఞాపకాన్ని ఎప్పుడూ తన హృదయానికి దగ్గరగా ఉంచుకునేవాడు.

నా కళ్లలో నీళ్లు తిరిగాయి. అతను ఒక పేద కాబూలీ పండ్ల వ్యాపారి అని, నేను... అని అనుకున్నాను. కానీ, నిజానికి నాలో అతనికంటే గొప్పగా ఏముంది? అతను కూడా ఒక తండ్రే కదా!

సుదూర పర్వతప్రాంతంలోని తన ఇంట్లో ఉన్న చిన్న పార్వతి చేతి ముద్రను చూస్తుంటే, నాకు నా చిన్నారి మినీ గుర్తుకు వచ్చింది.

నేను వెంటనే లోపలిగది నుండి మినీని పిలిపించాను. చాలా అభ్యంతరాలు ఎదురయ్యాయి, కానీ నేను వినలేదు. పెళ్లి రోజున ధరించిన ఎర్రటి పట్టువస్త్రాలు, నుదుటన గంధపు బొట్టు, వధువులా అలంకరించుకున్న మినీ నా ముందు సిగ్గుపడుతూ నిలబడింది.

ఆ దృశ్యాన్ని చూసి కాబూలీవాలా ఒక్క క్షణం ఆశ్చర్యపోయాడు. వారి పాతస్నేహాన్ని మళ్లీ చిగురింపజేయడం అతనికి సాధ్యం కాలేదు. చివరకు అతను నవ్వి, "చిన్నమ్మా, నువ్వు నీ అత్తవారింటికి వెళ్తున్నావా?" అని అడిగాడు.

కానీ, ఇప్పుడు మినీకి 'అత్తవారిల్లు' అనే పదానికి అర్థం తెలుసు. అందుకే, పాత రోజుల్లోలా ఆమె అతనికి సమాధానం చెప్పలేక పోయింది. ఆ ప్రశ్నకు ఆమె ముఖం సిగ్గుతో ఎర్రబడింది; వధువులా అలంకరించుకున్న తన ముఖాన్ని కిందికి దించుకుని అతని ముందు నిలబడింది.

కాబూలీవాలాకు, నా మినీకి మొదటిసారి పరిచయం జరిగిన రోజు నాకు గుర్తొచ్చింది; నా మనసు బాధతో నిండిపోయింది. ఆమె వెళ్ళిపోయాక, రహమాన్ ఒక దీర్ఘ నిట్టూర్పు విడిచి, నేల మీద కూలబడ్డాడు. ఇంత సుదీర్ఘ కాలంలో తన కూతురు కూడా పెరిగి పెద్దదై ఉంటుందనీ, ఆమెతో మళ్ళీ కొత్తగా స్నేహం చేయాల్సి ఉంటుందనీ అతనికి అకస్మాత్తుగా అనిపించింది. తను గతంలో ఎరిగినట్లు గా ఆమె ఇప్పుడు ఉండకపోవచ్చు. అంతేకాదు, ఈ ఎనిమిదేళ్ల కాలంలో ఆమె జీవితంలో ఏమేమి జరిగి ఉంటాయో!

పెళ్ళి వేడుకల సన్నాయిలు మ్రోగుతున్నాయి, శరదృతువు నాటి మృదువైన సూర్యరశ్మి అంతటా ప్రసరిస్తోంది. కానీ, కలకత్తాలోని ఆ చిన్న సందులో కూర్చున్న రహమాన్ కళ్ళ ముందు మాత్రం ఆఫ్ఘనిస్థాన్‌కు చెందిన బంజరు పర్వతాలు కనిపిస్తున్నాయి.

నేను ఒక బ్యాంక్ నోటు తీసి అతనికి ఇస్తూ అన్నాను: "రహమాన్, నీ దేశానికి తిరిగి వెళ్ళి, నీ కూతురిని కలుసుకో. మీ ఇద్దరి కలయిక వల్ల కలిగే ఆనందం, నా బిడ్డకు కూడా శుభాన్ని చేకూర్చుగాక!"

అతనికి ఈ బహుమతి ఇవ్వడం వల్ల, వివాహవేడుకల్లో కొన్ని ఏర్పాట్లను తగ్గించాల్సి వచ్చింది. అనుకున్నట్లుగా విద్యుత్ దీపాలను ఏర్పాటు చేయలేకపోయాను, మిలిటరీ బ్యాండ్ కూడా రాలేదు. దీనికి ఇంట్లోని మహిళలు చాలా నిరాశ చెందారు. కానీ, ఎక్కడో సుదూర దేశంలో, ఎంతోకాలంగా విడిపోయిన ఒక తండ్రి తన ఏకైక కుమార్తెను మళ్ళీ కలుసుకోబోతున్నాడనే ఆలోచన, నా దృష్టిలో ఈ వివాహ వేడుకను మరింత ప్రకాశవంతం చేసింది.

★

అనుసృజకుల వ్యాఖ్యానం

"కాబూలీ వాలా" ఇద్దరు నాన్నల కథ. కథకుడి మురిపాల కూతురు, ఐదేళ్ళ మిని వసపిట్ట. కాబూలు ప్రాంతాల నుంచి వచ్చి ,ఇంటింటికీ తిరిగి ఎండు ఫలాలు అమ్ముకొనే హాజారా వ్యాపారి,రహమత్ తో స్నేహం చేస్తుంది. మిని తల్లి కి ఇలా అపరిచితులతో పాప స్నేహం చేయడం పొసగదు. కథకుడు మాత్రం ఆ స్నేహాన్ని ప్రోత్సహిస్తాడు.

ఓ రోజు, రక్తసిక్తమైన కాబూలీవాలాను పోలీసులు రోడ్డు మీద సంకెళ్ళు వేసి, లాక్కెళుతూ ఉంటారు. అప్పుడు కూడా , కాబూలీవాలా మిని కి వీడ్కోలు చెప్పి ,వెళ్ళడానికి వస్తాడు. మిని తల్లి భయపడినా, కథకుడు అతనిని కలవనిస్తాడు.

జైలు కాలం ముగిసాక , కాబూలీవాలా నేరుగా చిట్టితల్లి మినిని కలవడానికి వస్తాడు. ఆ రోజు మిని పెళ్ళి రోజు. కథకుడు మినిని కలవమన్నాడు. అయితే కాబూలీవాలా చిన్నారినేస్తం అక్కడ లేదు. కళకళలాడే సిగ్గుతో మౌనంగా ఉన్న పెళ్ళికూతురు మినిని చూసి, మాటపెగలని కాబూలీవాలా కళ్ళు ధారాపాతమవుతాయి .

సరిగ్గా మిని తన ఈడున్న కూతురి కోసమే ధనం సంపాదించడానికి, ఆమెను వదిలి, కాబూలీ వాలా దూరదేశం,కలకత్తాకు వచ్చాడు. అతను చిన్నారి మినిలో వదిలివచ్చిన తన కన్నబిడ్డను చూసుకొన్నాడని కథకుడు గ్రహిస్తాడు.

ఇక , కాబూలీవాలా ఇంటికి తిరిగెళ్ళి బిడ్డకు పెళ్ళి చేసే కాలం వచ్చిందని గుర్తు చేస్తూ, కథకుడు ఆమెకు పెళ్ళికానుకలు ఇచ్చి, కాబూలీవాలాను సాగనంపుతాడు. మినిని కాబూలీవాలా ఆశీస్సులు తీసుకోమంటూ.

మిని తల్లికి ఆ కాబూలీవాలాతో ఆనాటి తన ఐదేళ్ళ బిడ్డ స్నేహం ఇప్పుడు అర్థమవుతుంది. ఒక నాన్నకు మరొక నాన్న మనసు ఎప్పుడో అర్థమయింది.

COMMENTS